

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **153889** (13) **U**
(51) МПК (2023.01)
G06G 7/00

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОРГАН
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
ДЕРЖАВНА ОРГАНІЗАЦІЯ
"УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ОФІС ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ ТА ІННОВАЦІЙ"

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: u 2023 00515	(72) Винахідник(и): Мартинюк Тетяна Борисівна (UA), Круківський Богдан Ігорович (UA), М'якішев Олександр Андрійович (UA)
(22) Дата подання заявки: 13.02.2023	
(24) Дата, з якої є чинними права інтелектуальної власності: 14.09.2023	
(46) Публікація відомостей про державну реєстрацію: 13.09.2023, Бюл.№ 37	(73) Володілець (володільці): ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ, вул. Хмельницьке шосе, 95, м. Вінниця, 21021 (UA)

(54) КЛАСИФІКАТОР

(57) Реферат:

Класифікатор містить п'ять шарів взаємозв'язаних нейроподібних елементів, причому другий шар складається з m лінійних нейроподібних елементів, де m - кількість класів, кожен з n входів класифікатора з'єднаний з входом відповідного сенсорного нейроелемента першого шару, вихід кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднаний з входом прямого зв'язку відповідного нейроподібного елемента третього шару, причому входи кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднані з виходом всіх n сенсорних нейроелементів першого шару, крім того, четвертий шар містить m нейроподібних елементів, а класифікатор містить групу m входів зміщення лінійних нейроподібних елементів другого шару і вхід збудження нейроподібних елементів четвертого шару, п'ятий шар містить m нейроподібних елементів, причому вхід кожного нейроподібного елемента п'ятого шару з'єднаний з виходом відповідного нейроподібного елемента четвертого шару, а його вихід є виходом рангу належності вхідних сигналів відповідному класу класифікатора, прямий вхід кожного з m нейроподібних елементів четвертого шару з'єднання з виходом відповідного нейроподібного елемента третього шару. Введено додатковий $(m+1)$ нейроподібний елемент у четвертий шар, m входів якого з'єднані з додатковими виходами відповідних нейроподібних елементів четвертого шару, а його вихід підключений до входу збудження кожного нейроподібного елемента четвертого шару, крім того, вхід тактових імпульсів пристрою підключений до входу синхронізації кожного з m нейроподібних елементів третього шару, а перший і другий входи встановлення пристрою з'єднані з відповідними входами нейроподібних елементів четвертого і п'ятого шарів відповідно.

UA 153889 U

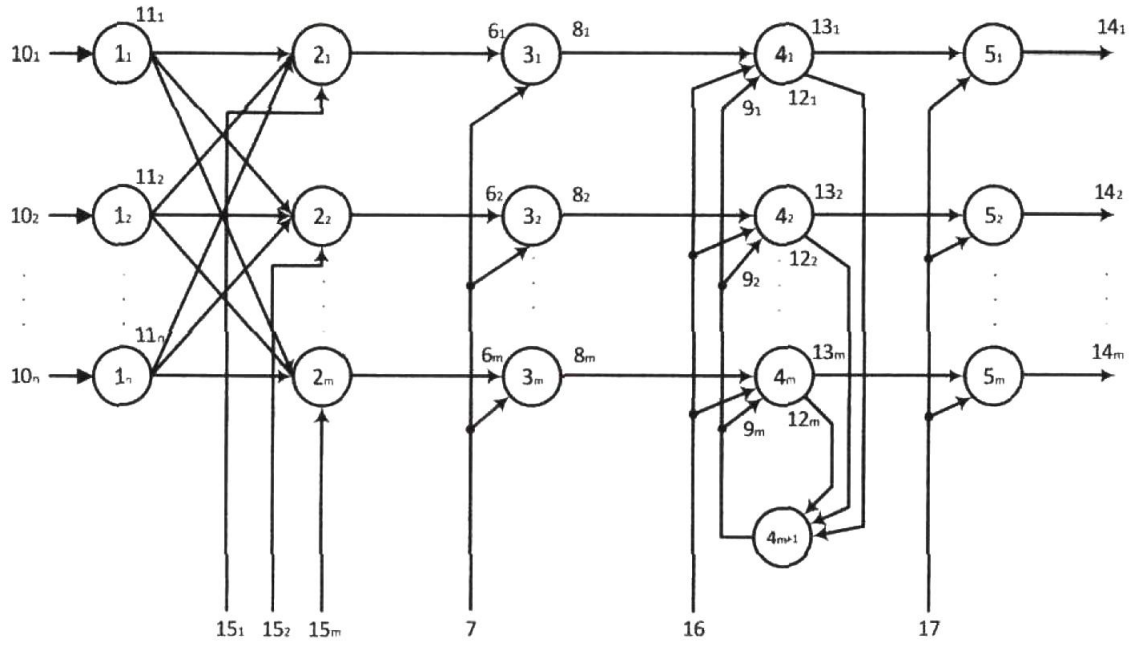

Fig. 1

Корисна модель належить до обчислювальної техніки і може бути використана для розпізнавання образів та діагностики систем.

Відомий класифікатор (патент України № 138749, м.кл. G06G 7/00, 2019 р., бюл. № 23), що містить чотири шари взаємозв'язаних нейроподібних елементів, латеральні зв'язки між 5 нейроподібними елементами третього шару, причому другий шар складається з m лінійних нейроподібних елементів, де m - кількість класів, кожен з n входів класифікатора з'єднаний з входом відповідного сенсорного нейроелемента першого шару, додатковий вихід кожного з m нейроподібних елементів третього шару з'єднаний з відповідним входом латерального зв'язку 10 кожного нейроподібного елемента цього шару, крім себе самого, вихід кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднаний з входом прямого зв'язку відповідного нейроподібного елемента третього шару, причому входи кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднані з виходом всіх n сенсорних нейроелементів першого шару, крім того, класифікатор містить четвертий шар з m бінарних нейроподібних елементів, групу m 15 входів зміщення лінійних нейроподібних елементів другого шару, вхід збудження і вхід задання ваги латеральних зв'язків нейроподібних елементів третього шару і вхід збудження бінарних нейроподібних елементів четвертого шару, причому виходи бінарних нейроподібних елементів четвертого шару є виходами ознаки належності вхідних сигналів відповідному класу, а кожний з m нейроподібних елементів третього шару містить багатовходовий суматор, суматор, перший і 20 другий мультиплексори, регістр, інвертор та помножувач, а кожний з m бінарних нейроподібних елементів четвертого шару містить RS-тригер, причому $(m-1)$ входи латеральних зв'язків кожного нейроподібного елемента третього шару з'єднані з відповідними входами багатовхідного суматора, вихід якого підключений до від'ємного входу суматора, прямий вхід якого з'єднаний з виходом першого мультиплексора, його вихід підключений до першого інформаційного входу другого мультиплексора, а його вихід ознаки підключений до адресного 25 входу та через інвертор до другого інформаційного входу другого мультиплексора, вихід якого з'єднаний з відповідним входом регістра, вхід прямого зв'язку нейроподібного елемента третього шару з'єднаний з другим інформаційним входом першого мультиплексора, а його вихід підключений до виходу ознаки суматора, крім того вихід регістра з'єднаний з першим інформаційним входом першого мультиплексора і першим входом помножувача, другий вхід 30 якого з'єднаний з входом задання ваги латеральних зв'язків класифікатора, а вихід помножувача підключений до додаткового виходу нейроподібного елемента третього шару класифікатора, вхід збудження четвертого шару класифікатора з'єднаний з S-входом RS-тригера нейроподібного елемента цього шару, а його вихід ознаки належності вхідних сигналів відповідному класу з'єднаний з прямим виходом RS-тригера, R-вхід якого підключений до 35 виходу нейроподібного елемента третього шару класифікатора.

Недоліком даного пристрою є обмежені функціональні можливості через невизначеність рангів вхідного образу стосовно його належності до конкретних класів.

Найбільш близьким аналогом до корисної моделі є класифікатор (патент України №150621, м.кл. G06G 7/00, 2022 р., бюл. № 10), що містить чотири шари взаємозв'язаних нейроподібних 40 елементів, латеральні зв'язки між нейроподібними елементами третього шару, причому другий шар складається з m лінійних нейроподібних елементів, де m - кількість класів, кожен з n входів класифікатора з'єднаний з входом відповідного сенсорного нейроелемента першого шару, додатковий вихід кожного з m нейроподібних елементів третього шару з'єднаний з відповідним входом латерального зв'язку кожного нейроподібного елемента цього шару, крім себе самого, 45 вихід кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднаний з входом прямого зв'язку відповідного нейроподібного елемента третього шару, причому входи кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднані з виходом всіх n сенсорних нейроелементів першого шару, крім того, четвертий шар містить m нейроподібних елементів, а класифікатор містить групу m входів зміщення лінійних нейроподібних елементів другого шару, вхід 50 збудження і вхід задання ваги латеральних зв'язків нейроподібних елементів третього шару і вхід збудження нейроподібних елементів четвертого шару, кожний з m нейроподібних елементів третього шару містить багатовходовий суматор, суматор, перший і другий мультиплексори, регістр, інвертор та помножувач, причому $(m-1)$ входи латеральних зв'язків кожного нейроподібного елемента третього шару з'єднані з відповідними входами багатовходового суматора, вихід якого підключений до від'ємного входу суматора, прямий вхід якого з'єднаний з 55 виходом першого мультиплексора, його вихід підключений до першого інформаційного входу другого мультиплексора, а його вихід ознаки підключений до адресного входу та через інвертор до другого інформаційного входу другого мультиплексора, вихід якого з'єднаний з відповідним входом регістра, вхід прямого зв'язку нейроподібного елемента третього шару з'єднаний з 60 другим інформаційним входом першого мультиплексора, а його вихід підключений до виходу

ознаки суматора, крім того вихід регістра з'єднаний з першим інформаційним входом першого мультиплексора і першим входом помножувача, другий вхід якого з'єднаний з входом задання ваги латеральних зв'язків класифікатора, а вихід помножувача підключений до додаткового виходу нейроподібного елемента третього шару класифікатора, вхід збудження якого з'єднаний з адресним входом першого мультиплексора, крім того, класифікатор містить п'ятий шар з m нейроподібних елементів і вхід збудження нейроподібних елементів п'ятого шару, причому вхід кожного нейроподібного елемента п'ятого шару з'єднаний з виходом відповідного нейроподібного елемента четвертого шару, а його вихід є виходом рангу належності вхідних сигналів відповідному класу класифікатора, прямий вхід кожного з m нейроподібних елементів четвертого шару з'єднаний з виходом відповідного нейроподібного елемента третього шару, а його додатковий вихід з'єднаний з відповідним входом латерального зв'язку кожного нейроподібного елемента цього шару, крім себе самого.

Недоліком найближчого аналога є складність структури нейромережевого шару, що реалізує вибір максимальної із попередньо сформованих дискримінантних функцій, через наявність значної кількості латеральних зв'язків у нейроподібних елементах цього шару.

В основу корисної моделі поставлено задачу створення класифікатора, в якому введення нових вузлів і зв'язків зменшує складність структури шару для вибору максимальної із сформованих дискримінантних функцій.

Поставлена задача вирішується тим, що у класифікатор, що містить п'ять шарів взаємозв'язаних нейроподібних елементів, причому другий шар складається з m лінійних нейроподібних елементів, де m - кількість класів, кожен з n входів класифікатора з'єднаний з входом відповідного сенсорного нейроелемента першого шару, вихід кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднаний з входом прямого зв'язку відповідного нейроподібного елемента третього шару, причому входи кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднані з виходом всіх n сенсорних нейроелементів першого шару, крім того, четвертий шар містить m нейроподібних елементів, а класифікатор містить групу m входів зміщення лінійних нейроподібних елементів другого шару і вхід збудження нейроподібних елементів четвертого шару, п'ятий шар містить m нейроподібних елементів, причому вхід кожного нейроподібного елемента п'ятого шару з'єднаний з виходом відповідного нейроподібного елемента четвертого шару, а його вихід є виходом рангу належності вхідних сигналів відповідному класу класифікатора, прямий вхід кожного з m нейроподібних елементів четвертого шару з'єднаний з виходом відповідного нейроподібного елемента третього шару, згідно із корисною моделлю, введено додатковий ($m+1$) нейроподібний елемент у четвертий шар, m входів якого з'єднані з додатковими виходами відповідних нейроподібних елементів четвертого шару, а його вихід підключений до входу збудження кожного нейроподібного елемента четвертого шару, крім того, вхід тактових імпульсів пристрою підключений до входу синхронізації кожного з m нейроподібних елементів третього шару, а перший і другий входи встановлення пристрою з'єднані з відповідними входами нейроподібних елементів четвертого і п'ятого шарів відповідно.

На фіг. 1 наведено структурну схему класифікатора, на фіг. 2 наведено функціональну схему елементів третього (конкурентного), четвертого (маскувального) і п'ятого (вихідного) шарів.

Класифікатор (фіг. 1) складається з п'яти шарів: перший шар - вхідний шар з n сенсорних нейроелементів $1_1, \dots, 1_n$, де n - розмірність вхідного вектора; другий шар - прихований шар з m лінійних нейроподібних елементів $2_1, \dots, 2_m$, де m - кількість класів; третій шар - конкурентний шар з m нейроподібних елементів $3_1, \dots, 3_m$; четвертий шар - маскувальний шар $m+1$ нейроподібних елементів $4_1, \dots, 4_{m+1}$; п'ятий шар - вихідний шар з m нейроподібних елементів $5_1, \dots, 5_m$.

Вихід кожного лінійного нейроподібного елемента $2_1, \dots, 2_m$ другого шару з'єднаний з відповідним входом $6_1, \dots, 6_m$ прямого зв'язку нейроподібних елементів $3_1, \dots, 3_m$ третього шару, входи синхронізації яких підключені до входу 7 тактових імпульсів пристрою. Виходи $8_1, \dots, 8_m$ нейроподібних елементів $3_1, \dots, 3_m$ третього шару з'єднані з відповідними прямими входами нейроподібних елементів $4_1, \dots, 4_m$ четвертого шару, відповідні входи $9_1, \dots, 9_m$ збудження яких підключені до виходу нейроподібного елемента 4_{m+1} цього шару.

Кожний з входів $10_1, \dots, 10_n$ класифікатора з'єднаний з входом відповідного сенсорного нейроелемента $1_1, \dots, 1_n$ першого шару, виходи $11_1, \dots, 11_n$ яких з'єднані з входами кожного лінійного нейроподібного елемента $2_1, \dots, 2_m$ другого шару. Додаткові виходи $12_1, \dots, 12_m$ нейроподібних елементів $4_1, \dots, 4_m$ четвертого шару з'єднані з входами нейроподібного елемента 4_{m+1} цього шару, а їх виходи $13_1, \dots, 13_m$ з'єднані з входами відповідних нейроподібних елементів

5₁,..., 5_m п'ятого шару, виходи яких з'єднані з відповідними виходами 14₁,...,14_m рангів класифікатора.

Крім цього, лінійні нейроподібні елементи 2₁,..., 2_m Другого шару містять відповідні входи 15₁,..., 15_m зміщення, нейроподібні елементи 4₁,..., 4_m четвертого шару містять перший вхід 16 встановлення, а нейроподібні елементи 5₁,...,5_m п'ятого шару містять другий вхід 17 встановлення класифікатора.

Для прикладу розглянемо (фіг. 2) нейроподібний елемент 3_i, де i=1,...,m, третього шару, який представляє собою лічильник 18, нейроподібний елемент 4_i четвертого шару, який містить RS-тригер 19, елемент НІ 20, елементи І 21 та І 22, причому нейроподібний елемент 4_{m+1} четвертого шару представляє собою елемент АБО 23, а нейроподібний елемент 5_i п'ятого шару представляє собою лічильник 24 (фіг. 2).

Інформаційний вхід лічильника 18 нейроподібного елемента 3_i з'єднаний з входом 6_i прямого зв'язку цього нейроподібного елемента, його лічильний вхід як вхід синхронізації нейроподібного елемента 3_i підключений до входу 7 тактових імпульсів пристрою, а його вихід 8_i ознаки нуля з'єднаний з прямим входом нейроподібного елемента 4_i.

S-вхід RS-тригера 19 нейроподібного елемента 4_i з'єднаний з першим входом 16 встановлення класифікатора, а його R-вхід з'єднаний з виходом 8_i ознаки нуля нейроподібного елемента 3_i, з входом елемента НІ 20 і з першим входом елемента І 22, другий вхід якого з'єднаний з прямим виходом RS-тригера 19. Вихід елемента І 22 є додатковим виходом 12_i нейроподібного елемента 4_i, який з'єднаний з відповідним входом нейроподібного елемента 4_{m+1}. Вихід елемента НІ 20 з'єднаний з першим входом елемента І 21, другий вхід якого з'єднаний з входом 9_i збудження нейроподібного елемента 4_i, який підключений до виходу елемента АБО 23 нейроподібного елемента 4_{m+1}.

Вихід елемента І 21 с виходом 13_i нейроподібного елемента 4_i, який з'єднаний з лічильним входом лічильника 24 нейроподібного елемента 5_i п'ятого шару, інформаційний вхід якого підключений до другого входу 17 встановлення пристрою, а його інформаційний вихід з'єднаний з виходом 14_i рангу класифікатора.

Класифікатор (фіг. 1) працює таким чином. Перший етап - це етап налаштування, на якому встановлюються значення ваг w_{ij} зв'язків входів лінійних нейроподібних елементів 2₁,..., 2_m другого шару з виходами 11₁,..., 11_n сенсорних нейроелементів 1₁,..., 1_n першого шару, тобто відбувається навчання класифікатора через фіксацію матриці відповідних ваг. На початку роботи класифікатора по його першому 16 і другому 17 входам встановлення фіксується активний (одиничний) стан відповідно нейроподібних елементів 4₁,..., 4_m четвертого шару і нейроподібних елементів 5₁,..., 5_m п'ятого шару.

Другий етап - робочий, на якому відбувається основне функціонування класифікатора. При цьому на входи 10₁,..., 10_n класифікатора подається n-елементний вхідний вектор X ознак, кожний елемент x_j якого, де j=1,...,n, проходить через відповідні n сенсорні нейроелементи 1₁, ..., 1_n першого шару, з їх виходів 11₁,..., 11_n помножується на відповідні вагові коефіцієнти w_{ij} матриці ваг і подається на відповідні входи лінійних нейроподібних елементів 2₁,..., 2_m другого шару. В результаті на виході i-го лінійного нейроподібного елемента 2_i другого шару формується сума S_i зважених вхідних сигналів x₁,...,x_n, тобто відповідна дискримінантна функція S_i вигляду:

$$S_i = \sum_{j=1}^n w_{ij} \cdot x_j + b_i, \quad i = 1, \dots, m, \quad (1)$$

де b_i - сигнал зміщення на відповідному вході 15_i зміщення класифікатора.

Отримані значення дискримінантних функцій S₁,..., S_m (1), будучи подані на входи 6₁,..., 6_m прямого зв'язку відповідних нейроподібних елементів 3₁,..., 3_m третього шару, задають початкові стани нейроподібних елементів 3_i, ..., 3_m цього шару, після чого запускається ітераційний процес всередині третього шару.

Тактові імпульси зі входу 7 пристрою, будучи подані на відповідні входи синхронізації, починають операцію декременту (зменшення на одиницю у кожному такті) вмісту одночасно у всіх нейроподібних елементах 3₁,..., 3_m третього шару, вміст яких поступово зменшується до нульового значення. В результаті першим обнулюється нейроподібний елемент 3_i де i=1,...,m, третього шару, вміст якого є найменшим за числовим значенням. Отже нейроподібні елементи 3₁,..., 3_m третього шару спрацьовують у режимі WTA (переможець отримує все), при якому останнім обнулюється тільки один нейроподібний елемент 3_k, де k=1,...,m, цього шару з максимальним числовим значенням вмісту, який є переможцем.

Процес поступового обнуління нейроподібних елементів 3₁,..., 3_m третього шару фіксується відповідними нейроподібними елементами 4₁,..., 4_m четвертого шару, які маскують процес формування рангів r₁,..., r_m на виходах 14₁,..., 14_m рангів класифікатора у відповідних

нейроподібних елементів $5_1, \dots, 5_m$ п'ятого шару. З першою появою нульового значення, наприклад, у нейроподібного елемента 3_i третього шару на його виході 8_i ознаки нуля з'являється одиничний сигнал, який подається на прямий вхід нейроподібного елемента 4_i четвертого шару і в результаті через його додатковий вихід 12_i та нейроподібний елемент 4_{m+1} 5 приймає участь у формуванні відповідного сигналу на входах $9_1, \dots, 9_m$ збудження нейроподібних елементів $4_1, \dots, 4_m$ цього шару.

Таким чином нейроподібний елемент 4_i четвертого шару маскує появу одиничного сигналу на своєму виході 13_i , тобто маскує (забороняє) зв'язок з відповідним нейроподібним елементом 5_i п'ятого шару. Відповідно в подальшому фіксується попереднє одиничне значення на виході 10 14_i рангу нейроподібного елемента 5_i п'ятого шару. Отже, в даному випадку фіксується відповідний найменший ранг r_i , що дорівнює одиниці ($r_i=1$).

В інших незамаскованих нейроподібних елементах $5_{10}, \dots, 5_{i-1}, 5_{i+1}, \dots, 5_m$ п'ятого шару 15 спрацьовує зв'язок з відповідних виходів $13_1, \dots, 13_{i-1}, 13_{i+1}, \dots, 13_m$ нейроподібних елементів $4_1, \dots, 4_{i-1}, 4_{i+1}, \dots, 4_m$ попереднього четвертого шару, в результаті їх вміст збільшується на одиницю, тобто на виходах $14_1, \dots, 14_{i-1}, 14_{i+1}, \dots, 14_m$ рангів формуються відповідні ранги, що дорівнюють в даному випадку "2". Отже, сигнали на додаткових виходах $12_1, \dots, 12_m$ 20 нейроподібних елементів $4_1, \dots, 4_m$ четвертого шару приймають участь у формуванні незамаскованих одиничних сигналів на виходах $13_1, \dots, 13_m$ нейроподібних елементів $4_1, \dots, 4_m$ четвертого шару через появу відповідного сигналу на входах $9_1, \dots, 9_m$ збудження з виходу нейроподібного елемента 4_{m+1} четвертого шару.

Ітераційний процес завершується у момент, коли всі нейроподібні елементи $3_1, \dots, 3_m$ 25 третього шару перейдуть у нульовий стан, а останнім обнулиться нейроподібний елемент - переможець 3_k третього шару. В результаті, на виході 14_k рангу, де $k=1, \dots, m$, нейроподібного елемента 5_k п'ятого шару в класифікаторі формується відгук у вигляді найвищого рангу $r_k=m$ серед всіх інших рангів $r_1, \dots, r_m$, які вказують ступінь належності вхідного вектора X ознак об'єкта класифікації до всіх визначених класів $1, \dots, m$.

Для прикладу нейроподібні елементи $3_i, 4_i, 5_i$, де $i=1, \dots, m$, відповідно третього, четвертого і п'ятого шарів (фіг. 2) працюють таким чином. По інформаційному входу 6_i прямого зв'язку у лічильник 18 нейроподібного елемента 3_i третього шару записується значення відповідної 30 дискримінантної функції S_i . Процес обробки починається з надходження на його лічильний вхід тактових імпульсів зі входу 7 пристрою. В результаті вміст лічильника 18 поступово зменшується до його обнуління і формування одиничного сигналу на його виході 8_i ознаки нуля, який подається на прямий вхід нейроподібного елемента 4_i четвертого шару.

Нейроподібний елемент 4_i , де $i=1, \dots, m$, четвертого шару (фіг. 2) працює таким чином. 35 Спочатку встановлюється в одиничний стан RS-тригер 19 за одиничним сигналом на першому вході 16 встановлення пристрою. На початку роботи на прямому вході нейроподібного елемента 4_i з виходу 8_i ознаки нуля нейроподібного елемента 3_i присутній нульовий сигнал, який проходячи через елемент I 22, встановлює нульовий сигнал на додатковому виході 12_i 40 нейроподібного елемента 4_i , а проходячи через елемент HI 20, фіксує одиничний сигнал на першому вході елемента I 21. Якщо при цьому на другий вхід елемента I 21 надходить одиничний імпульс з його входу 9_i збудження від виходу елемента АБО 23 нейроподібного елемента 4_{m+1} , то з'являється одиничний імпульс на виході 13_i нейроподібного елемента 4_i , що приведе до збільшення вмісту лічильника 24 відповідного нейроподібного елемента 5_i на одиницю, будучи поданий на його лічильний вхід. Отже, за наявності нульового сигналу на 45 вході прямого зв'язку нейроподібного елемента 4_i з кожною появою одиничного імпульсу на будь-якому з додаткових виходів 12_i , а також на виході нейроподібного елемента 4_{m+1} , вміст лічильника 24 відповідного нейроподібного елемента 5_i збільшується на одиницю.

Після появи одиничного сигналу на прямому вході нейроподібного елемента 4_i , що відповідає одиничному значенню на виході 8_i ознаки нуля нейроподібного елемента 3_i третього шару, забороняється процес лічби у лічильнику 24 нейроподібного елемента 5_i через наявність 50 нульового сигналу на виході елемента HI 20, тобто через відсутність появи одиничного імпульсу на виході елемента I 21, а отже, на виході 13_i нейроподібного елемента 4_i . Крім того, скидається у нульовий стан RS-тригер 19, оскільки одиничний сигнал з прямого входу нейроподібного елемента 4_i подається на його R-вхід.

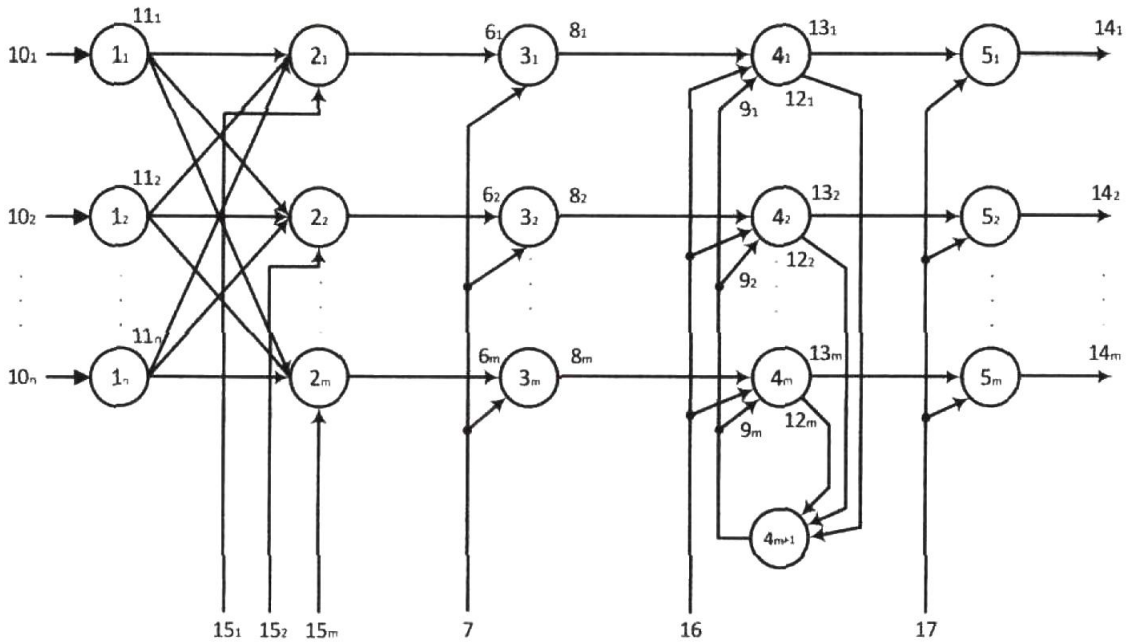
Але до початку встановлення нульового сигналу на прямому виході RS-тригера 19 55 одиничний сигнал з прямого входу нейроподібного елемента 4_i формує на виході елемента I 22 короткий одиничний сигнал (імпульс), який з'являється на додатковому виході 12_i нейроподібного елемента 4_i , а отже, на відповідному вході елемента АБО 23 нейроподібного елемента 4_{m+1} . Після появи нульового сигналу на прямому виході RS-тригера 19 на виході 60 елемента I 22, а отже, на додатковому виході 12_i нейроподібного елемента 4_i встановлюється

нульовий сигнал, який свідчить про те, що відповідний ранг у лічильнику 24 нейроподібного елемента 5_i сформовано, тобто нейроподібний елемент 4_i таким чином маскується.

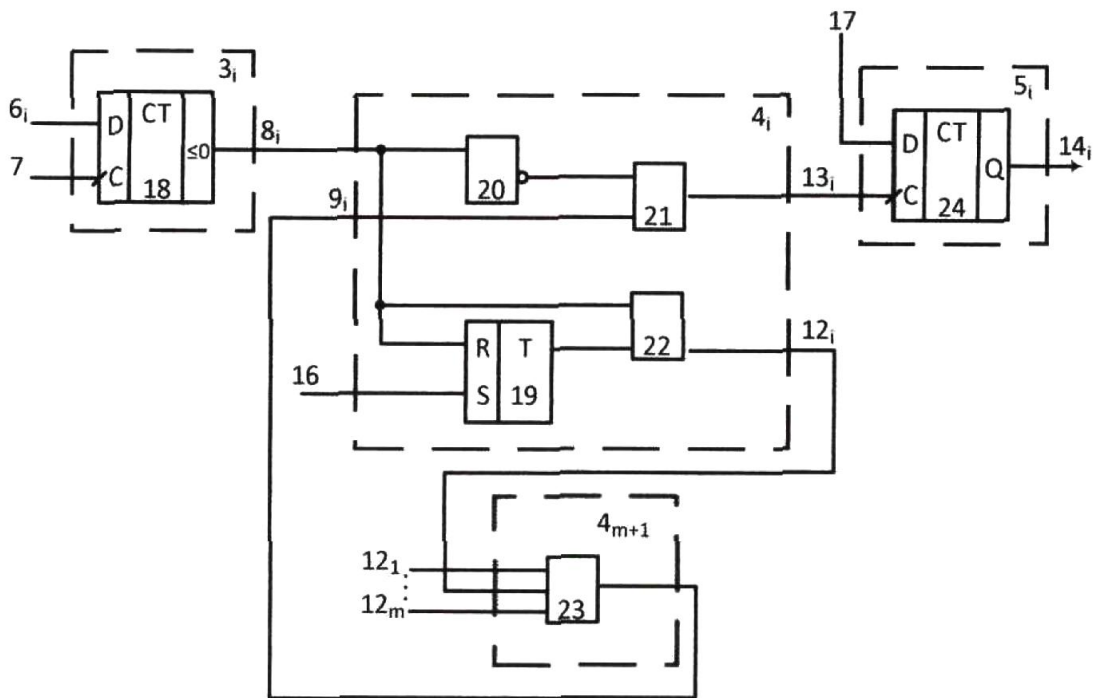
Отже, використання нейроподібних елементів третього (конкурентного) шару у вигляді лічильників дозволяє реалізувати без латеральних зв'язків механізм конкуренції у режимі WTA в процесі операції декременту одночасно у всіх нейроподібних елементах цього шару з визначенням серед них нейроподібного елемента-переможця, вміст якого відповідає максимальній дискримінантній функції, а отже, формує максимальний ранг на відповідному виході класифікатора. Такий підхід дозволяє відмовитись від значної кількості $(m-1) \times m$ латеральних зв'язків у нейроподібних елементах третього шару класифікатора-близького аналога, що зменшує складність структури цього шару у запропонованого класифікатора.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

Класифікатор, що містить п'ять шарів взаємозв'язаних нейроподібних елементів, причому другий шар складається з m лінійних нейроподібних елементів, де m - кількість класів, кожен з n входів класифікатора з'єднаний з входом відповідного сенсорного нейроелемента першого шару, вихід кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднаний з входом прямого зв'язку відповідного нейроподібного елемента третього шару, причому входи кожного лінійного нейроподібного елемента другого шару з'єднані з виходом всіх n сенсорних нейроелементів першого шару, крім того, четвертий шар містить m нейроподібних елементів, а класифікатор містить групу m входів зміщення лінійних нейроподібних елементів другого шару і вхід збудження нейроподібних елементів четвертого шару, п'ятий шар містить m нейроподібних елементів, причому вхід кожного нейроподібного елемента п'ятого шару з'єднаний з виходом відповідного нейроподібного елемента четвертого шару, а його вихід є виходом рангу належності вхідних сигналів відповідному класу класифікатора, прямий вхід кожного з m нейроподібних елементів четвертого шару з'єднаний з виходом відповідного нейроподібного елемента третього шару, який **відрізняється** тим, що введено додатковий $(m+1)$ нейроподібний елемент у четвертий шар, m входів якого з'єднані з додатковими виходами відповідних нейроподібних елементів четвертого шару, а його вихід підключений до входу збудження кожного нейроподібного елемента четвертого шару, крім того, вхід тактових імпульсів пристрою підключений до входу синхронізації кожного з m нейроподібних елементів третього шару, а перший і другий входи встановлення пристрою з'єднані з відповідними входами нейроподібних елементів четвертого і п'ятого шарів, відповідно.

Фіг. 1

Фиг. 2